

๔. กระบวนการพิจารณากรณีคดีความของศาลยุติธรรม ระหว่างประเทศ

นับจากที่กัมพูชาได้ยื่นขอให้ศาลโลกตีความคำพิพากษาคดีปราสาทพระวิหารปี ๒๕๐๕ ไทยและกัมพูชาได้ยื่นเอกสารชี้แจงต่อศาลฯ ไปแล้วฝ่ายละ ๒ รอบ และในขั้นตอนต่อไป ศาลฯ ได้กำหนดให้มีการอธิบายทางวาจาเพิ่มเติม (Further Oral Explanations) ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๙ เมษายน ๒๕๕๖ หลังจากนั้น คาดว่าศาลฯ จะใช้เวลาอีกประมาณ ๖ เดือน ในการจัดทำคำพิพากษา ก่อนที่จะมีการตัดสินคดีฯ ประมาณปลายปี ๒๕๕๖

๕. ข้อต่อสู้ทางกฎหมายของไทย

ไทยคัดค้านว่าศาลฯ ไม่มีอำนาจพิจารณาและกัมพูชาไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากประเด็นที่กัมพูชาขอให้ศาลฯ ตัดสินว่า บริเวณใกล้เคียงปราสาท (Vicinity of the Temple) เป็นไปตามเส้นเขตแดนบนแผนที่ที่กัมพูชาเรียกว่า “แผนที่ภาคผนวก ๑” (แผนที่มาตราส่วน ๑:๒๐๐,๐๐๐ ระวางดงรัก) ไม่ใช่การตีความ แต่เป็นการฟ้องคดีใหม่ในเรื่องเขตแดน ซึ่งอยู่นอกขอบเขตของคดีเดิม และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกัมพูชาจะต้องเจรจากันภายใต้กรอบคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission - JBC) ไทย - กัมพูชา

ไทยและกัมพูชาไม่มีข้อพิพาทในเรื่องการตีความคำพิพากษาเดิม คำฟ้องของกัมพูชาเป็นการเปลี่ยนท่าทีและเป็นการรื้อฟื้นเรื่องที่จบไปแล้ว เพราะกัมพูชาได้ยอมรับอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ ว่า ไทยได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาในคดีเดิมอย่างครบถ้วนแล้ว โดยได้ถอนกำลังทหารและตำรวจออกจากปราสาทพระวิหารและบริเวณใกล้เคียงปราสาทตามขอบเขตที่กำหนดโดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับขอบเขตของพื้นที่พิพาทในคดีเดิมตามความเข้าใจของคู่ความและศาลฯ

นอกจากนี้ คำฟ้องของกัมพูชาเป็นเสมือนการอุทธรณ์ที่ขอนมาในรูปคำขอตีความ ซึ่งขัดธรรมเนียมศาลฯ และแนวคำพิพากษาของศาลฯ เพราะกัมพูชาขอตีความคำพิพากษาส่วนที่เป็นเหตุผล ไม่ใช่ส่วนที่เป็นคำตัดสิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอให้ศาลฯ ตัดสินสิ่งที่ศาลฯ ได้เคยปฏิเสธมาแล้วอย่างชัดแจ้งเมื่อปี ๒๕๐๕ กล่าวคือ (๑) เส้นเขตแดนอยู่ที่ไหน และ (๒) แผนที่ที่กัมพูชาเรียกว่า “แผนที่ภาคผนวก ๑” มีสถานะทางกฎหมายอย่างไร

๖. การดำเนินการของรัฐบาลไทย

รัฐบาลชุดปัจจุบันให้ความสำคัญกับการต่อสู้คดีฯ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราสาทพระวิหารเป็นอย่างยิ่ง และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะดำเนินคดีปราสาทพระวิหารของประเทศไทยในการต่อสู้คดีฯ ซึ่งคณะดำเนินคดีดังกล่าวเป็นชุดซึ่งได้รับการแต่งตั้งในสมัยรัฐบาลชุดที่ผ่านมา ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

๗. บทสรุป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและคณะดำเนินคดีปราสาทพระวิหารของประเทศไทยได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในการเตรียมท่าทีฝ่ายไทยเพื่อโต้แย้งข้อต่อสู้ของกัมพูชาในคดีฯ นอกจากนี้ ตั้งแต่ศาลฯ มีคำสั่งมาตรการชั่วคราว สถานการณ์ตามแนวชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชามีความสงบ และความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ก็พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความตั้งใจจริงของประเทศไทยที่จะยึดแนวทางสันติวิธี และหลักนิติธรรมเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน

ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่ประเทศไทยให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ไม่ว่าผลการตัดสินของศาลฯ จะออกมาอย่างไร ก็มิใช่ชัยชนะของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็น “ชัยชนะแห่งสันติภาพ” ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาระหว่างไทยกับกัมพูชา และนำมาซึ่งสันติสุขที่ยั่งยืนระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ และการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.mfa.go.th/tcs

สรุปข้อมูลสถานะของคดีตีความคำพิพากษา

คดีปราสาทพระวิหารปี ๒๕๐๕

กระทรวงการต่างประเทศ
ตุลาคม ๒๕๕๕

เมื่อปี ๒๕๐๕ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ศาลโลก) ได้ตัดสินว่า ปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในดินแดนภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา และให้ไทยถอนทหารหรือตำรวจออกจากปราสาทพระวิหารหรือ ในบริเวณใกล้เคียงในดินแดนของกัมพูชา ตลอดจนคืนวัตถุโบราณ ที่ไทยอาจโยกย้ายออกจากปราสาทฯ

เกือบครึ่งศตวรรษต่อมา กัมพูชาได้ยื่นคำขอต่อศาลฯ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ศาลโลกตีความคำพิพากษาคดีปราสาทพระวิหารที่ศาลฯ ได้ตัดสินไว้เมื่อปี ๒๕๐๕ และในขณะเดียวกัน ได้ขอให้ศาลโลกกำหนดมาตรการชั่วคราว (Provisional Measures) โดยขอให้ศาลฯ สั่งให้ไทยถอนทหารออกจากบริเวณปราสาทพระวิหารระหว่างที่รอศาลฯ ตัดสินคดีตีความ

ความคืบหน้าของคดีฯ สรุปได้ดังนี้

๑. คำสั่งมาตรการชั่วคราวของศาลฯ

เมื่อวันที่ ๓๐ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ทั้งสองฝ่ายได้นำเสนอด้วยวาจาเกี่ยวกับคำขอมาตรการชั่วคราวต่อศาลฯ และต่อมา เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ศาลฯ ได้มีคำสั่งมาตรการชั่วคราว ดังนี้

๑. ให้ ทั้งสองฝ่าย ถอนบุคลากรทางทหาร ซึ่งอยู่ในเขตปลอดทหารชั่วคราว (Provisional Demilitarized Zone - PDZ) ที่ศาลฯ กำหนดโดยทันที

๒. ไม่ให้ไทยขัดขวางการเข้าออกปราสาทพระวิหารโดยอิสระของ กัมพูชา

๓. ให้ทั้งสองฝ่ายดำเนินการตามความร่วมมือที่ได้ตกลงกัน ในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุญาตให้ผู้สังเกตการณ์ที่ตั้งขึ้น โดยอาเซียนเข้าไปยังเขตปลอดทหารชั่วคราวฯ

๔. ให้ทั้งสองฝ่ายงดเว้นการกระทำใดๆ ที่ทำให้ข้อพิพาทในศาลฯ ทวีความร้ายแรงหรือแก้ไขยากขึ้น

พร้อมกันนี้ ศาลฯ ได้กำหนดให้ทั้งสองฝ่ายรายงานศาลฯ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการชั่วคราวข้างต้นด้วย

๒. เหตุใดไทยต้องปฏิบัติตามคำสั่งมาตรการชั่วคราวของศาลฯ

คำสั่งฯ ของศาลฯ ผูกพันประเทศไทยและกัมพูชา ตามข้อ ๙๔ ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดว่า สมาชิกสหประชาชาติต้องปฏิบัติตามคำตัดสินของศาลฯ

อย่างไรก็ดี คำสั่งฯ ของศาลฯ มีผลเพียงชั่วคราวและจะสิ้นสุดเมื่อศาลฯ มีคำตัดสินคดีตีความ และในฐานะสมาชิกสหประชาชาติและประเทศที่เคารพในกฎบัตรระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยจึงมีพันธะต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว

นอกจากนี้ กฎบัตรสหประชาชาติ ข้อ ๙๔ วรรค ๒ ระบุด้วยว่า หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งฯ ของศาลฯ คู่กรณีอาจเสนอเรื่องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council - UNSC) พิจารณาออกมาตรการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามได้

๓. การปฏิบัติตามมาตรการชั่วคราวของศาลฯ ในช่วงที่พ่ายแพ้

วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ปฏิบัติตามคำสั่งฯ ของศาลฯ พร้อมทั้งเห็นชอบให้ใช้กลไกการประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (General Border Committee - GBC) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธานในการเจรจากับกัมพูชาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งมาตรการชั่วคราวของศาลฯ ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้เสนอเรื่องต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๙ ของรัฐธรรมนูญฯ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ที่มา : ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ครั้งที่ ๘ ได้ตกลงกันให้จัดตั้งคณะทำงานร่วม (Joint Working Group - JWG) เพื่อหารือในประเด็นการปฏิบัติตามคำสั่งฯ ของศาลฯ โดยมีเสนาธิการทหารเป็นประธานฝ่ายไทย วันที่ ๓ - ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JWG ครั้งที่ ๑ ณ กรุงเทพฯ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ - ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ กัมพูชาได้เป็นเจ้าภาพการประชุม ครั้งที่ ๒ ณ กรุงพนมเปญ ซึ่งโดยสรุป ทั้งสองฝ่ายยืนยันที่จะปฏิบัติตามคำสั่งมาตรการชั่วคราวของศาลฯ อย่างเท่าเทียม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และเห็นชอบให้ดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิดร่วมใน PDZ เพื่อความปลอดภัยของคณะผู้สังเกตการณ์ร่วมและอำนวยความสะดวกให้กับกระบวนการปรับกำลังทหาร (Redeployment)

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการปรับกำลังทหารบางส่วนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามคำสั่งฯ ของศาลฯ อย่างเท่าเทียมและด้วยความสมัครใจ ตามนโยบายของรัฐบาลของทั้งสองประเทศ โดยในส่วนของฝ่ายไทย พล.อ.อ.สุกำพล สุวรรณทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้เดินทางไปเป็นประธานในพิธีปล่อยขบวนรถนำตำรวจตระเวนชายแดนไปวางกำลังเพื่อเตรียมทดแทนทหารซึ่งประจำการอยู่ใน PDZ ขณะที่ฝ่ายกัมพูชา มี พล.อ.เตีย บัญ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกัมพูชา เป็นประธานในพิธีปรับกำลังทหารกัมพูชาออกจาก PDZ และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนและตำรวจท่องเที่ยว เข้าปฏิบัติหน้าที่แทน

เขตปลอดทหารชั่วคราวตามคำสั่งมาตรการชั่วคราวของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

